

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 lipca 2020 r.

Pozycja 205

POSTANOWIENIE z dnia 12 marca 2020 r. Sygn. akt Ts 152/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.R. w sprawie zgodności:

art. 394 § 1, art. 44, art. 52 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) z art. 2, art. 78 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 października 2018 r. (data nadania), A.R. (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem z 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w C. oddalił powództwo skarżącej w sprawie wynagrodzenia za pracę, skierowane przeciwko jej byłemu pracodawcy Sądowi Okręgowemu w C. (dalej: Sąd Okręgowy). Od powyższego wyroku skarżąca wniosła apelację do Sądu Okręgowego.

Postanowieniem z 7 czerwca 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Apelacyjnego) Sąd Apelacyjny w K. (dalej: Sąd Apelacyjny) wyłączył od orzekania w sprawie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego. Orzeczenie to wydano na żądanie sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym, którzy wskazali na łączące ich relacje ze skarżącą, wynikające z faktu, że przez wiele lat orzekała ona w tym sądzie. Od powyższego postanowienia skarżąca wniosła zażalenie.

Trybunał *ex officio* ustalił, że powyższe zażalenie zostało odrzucone postanowieniem Sądu Apelacyjnego z 11 października 2018 r. (sygn. akt [...]).

2. Zdaniem skarżącej do naruszenia jej konstytucyjnych wolności lub praw doszło „poprzez brak możliwości zaskarżenia i dokonania kontroli przez sąd drugiej instancji zasadności postanowienia o wyłączeniu sędziów od orzekania na podstawie art. 52 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego i wyznaczenia przez sąd przełożony do rozpoznania sprawy innego sądu na podstawie art. 44 Kodeksu postępowania cywilnego, a także rozpoznanie sprawy w trybie art. 44 Kodeksu postępowania cywilnego na posiedzeniu niejawnym i możliwość rozpoznania sprawy w trybie art. 52 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego na posiedzeniu niejawnym”. W związku z powyższym jak wskazuje skarżąca została ona pozbawiona prawa do sądu.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 22 listopada 2019 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie orzeczenia wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia skarżącej na postanowienie Sądu Apelacyjnego.

Skarżąca w piśmie z 10 grudnia 2019 r. ustosunkowała się do powyższego wezwania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono:

a) art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) regulujący kwestię dopuszczalności zażaleń na postanowienia oraz zarządzenia wydane w sądzie pierwszej instancji;

b) art. 44 k.p.c. w myśl którego jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, sąd nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd;

c) art. 52 § 2 k.p.c. stosownie do którego postanowienie w przedmiocie wyłączenia sędziego wydaje sąd w składzie trzech sędziów zawodowych po złożeniu wyjaśnienia przez sędziego, którego wniosek dotyczy. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

4. Trybunał, odnosząc się do zakwestionowanego art. 394 § 1 k.p.c., przypomina, że na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK do skutecznego wniesienia skargi konstytucyjnej niezbędne jest uzyskanie ostatecznego orzeczenia w wyniku wyczerpania drogi prawnej (zob. postanowienie TK z 22 lutego 2016 r., sygn. Ts 172/15, OTK ZU B/2016, poz. 155). Obowiązek wyczerpania drogi prawnej nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji, w której skarżący kwestionuje brak możliwości wniesienia danego środka zaskarżenia. W takim przypadku, w celu uprawdopodobnienia rzeczywistego naruszenia wolności lub praw, skarżący musi ponad wszelką wątpliwość wykazać, że w kwestionowanym zakresie doszło do zamknięcia drogi sądowej. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, niewystarczające jest wskazanie, że przepisy zaskarżonej regulacji ustawowej nie przewidują możliwości wniesienia środka zaskarżenia. Dla potwierdzenia naruszenia przysługujących skarżącemu wolności lub praw niezbędne jest uzyskanie ostatecznego orzeczenia, które będzie

potwierdzało, że droga sądowa jest wyłączona (zob. wyroki TK z: 11 października 2016 r., sygn. SK 28/15, OTK ZU A/2016, poz. 79 oraz 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35).

W analizowanej sprawie skarżąca nie wywiązała się z tego obowiązku. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazała, że wniosła ona zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego, lecz „do dnia wniesienia skargi konstytucyjnej [...] nie otrzymała z Sądu Apelacyjnego w K. informacji co do biegu wniesionego przez nią zażalenia”. Do pisma z 10 grudnia 2019 r. skarżąca w odpowiedzi na zarządzenie sędziego Trybunału z 22 listopada 2019 r. dołączyła postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 11 października 2018 r. (sygn. akt [...]) o odrzuceniu zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego. Z powyższego wynika, że skarżąca w dniu wniesienia skargi konstytucyjnej nie dysponowała ostatecznym rozstrzygnięciem w rozumieniu art. 79 Konstytucji, a tym samym skarga nie spełnia wymogu przewidzianego w art. 53 ust. 2 pkt 1 u.o.t.p. TK.

W związku z powyższym należy uznać, że skarga, w przedmiotowym zakresie, nie spełnia wymogów formalnych przewidzianych w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK, co na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu.

5. Odnosnie, pozostałych zakwestionowanych przepisów, tj. art. 44, art. 52 § 2 k.p.c. Trybunał stwierdza, że zarzuty ich dotyczące nie zasługują na uwzględnienie.

Zdaniem skarżącej powyższe przepisy uniemożliwiają w sposób właściwy ustalenie przez sąd orzekający, czy faktycznie zachodzi podstawa do wyłączenia sędziego oraz przekazania sprawy innemu równorzędnemu sądowi. Podnosi, że w związku z rozpoznawaniem powyższych kwestii na posiedzeniu niejawnym nie mogła przedstawić swoich racji. Wskazuje, że w praktyce instytucja wyłączenia sędziego jest często nadużywana przez samych sędziów.

Trybunał przypomina, że instytucja wyłączenia sędziego (zarówno z urzędu, jak i na wniosek) w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności (zob. wyrok TK z 20 lipca 2004 r., sygn. SK 19/02, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 67). Ewentualny zarzut dotyczący powyższej regulacji mógłby dotyczyć tego, że nie pozwala ona wyłączyć sędziego, w stosunku do którego istnieją wątpliwości, co do jego bezstronności (zob. wyrok TK z 24 czerwca 2008 r., P 8/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 84). Skarżąca *de facto* kwestionuje to, że w jej sprawie doszło do wyłączenia sędziów, co do których zdaniem sądów orzekających w jej sprawie zachodziła obawa bezstronności. Trybunał podkreśla, wyłączenie powyższych sędziów, a w konsekwencji przekazanie sprawy do innego sądu, nie skutkowało naruszeniem jej prawa do sądu. Jej sprawa w dalszym ciągu jest rozpoznana przez sąd powszechny.

W związku z powyższym należy uznać, że skarga, w przedmiotowym zakresie jest oczywiście bezzasadna co na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu.

6. Niezależnie od powyższego skarżąca jako jeden ze wzorców kontroli wskazała art. 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284, ze zm.).

Trybunał stwierdza, że zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji wzorcami kontroli skargi konstytucyjnej mogą być jedynie przepisy Konstytucji wyrażające prawa lub wolności skarżącego. Badanie przez Trybunał aktów normatywnych pod kątem zgodności z aktami prawa międzynarodowego jest niedopuszczalne, dlatego zarzut niezgodności z przepisami Konwencji musi pozostać bez rozpoznania (zob. wyroki z: 17 grudnia 2003 r., sygn. SK 15/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 103; 7 marca 2005 r., sygn. P 8/03, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 20; 20 listo-

pada 2007 r., sygn. SK 57/05, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 125 oraz 6 października 2009 r., sygn. SK 46/07, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 132; postanowienia z: 13 października 2011 r., sygn. Ts 204/09, OTK ZU nr 6/B/2011, poz. 424; 19 października 2011 r., sygn. Ts 45/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 151; z 21 grudnia 2011 r., sygn. Ts 286/11, OTK ZU nr 3/B/2012, poz. 306).

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia